

SMÅFÖRETAGS BAROMETERN

Hallands län
September 2017

Ett samarbete mellan:

företagarna

Swedbank och
Sparbankerna

Innehåll

Om Småföretagsbarometern	3
Sammanfattning av konjunkturläget i Hallands län.....	4
Det ekonomiska läget och näringslivet i Hallands län	6
<i>Näringslivet i Hallands län</i>	6
Småföretagsbarometern – Hallands län	8
<i>Konjunkturindikatorn</i>	8
<i>Sysselsättning</i>	10
<i>Orderingång</i>	10
<i>Tackat nej till order</i>	11
<i>Omsättning</i>	12
<i>Lönsamhetsutvecklingen</i>	14
<i>Företagens prisförväntningar</i>	14
Expansionsutsikter och hinder för expansion	15
<i>Konjunkturrisiker</i>	17
<i>Politiska risker</i>	18
Slutsatser och utmaningar för företagsklimatet	19

Om småföretagsbarometern

Småföretagsbarometern är i första hand en konjunkturenkät som redovisar hur Sveriges småföretag uppfattar det ekonomiska läget och deras förväntningar om utvecklingen de kommande 12 månaderna. Underlaget utgörs av intervjuer med företagare som har minst en och högst 49 anställda. Det är alltså företagarnas personliga uppfattning om konjunkturläget som kommer till uttryck i den redovisade indikatorn för konjunkturen.

Småföretagsbarometern är Sveriges största konjunkturundersökning inriktad speciellt på småföretagskonjunkturen och har genomförts sedan 1985. Undersökningen omfattar 4 000 företagare inom det privata näringslivet med 1-49 anställda. Urvalet motsvarar totalt över 473 000 privata företag fördelade över hela landet. Storleken på urvalet och antalet respondenter gör att svaren kan delas upp så att vi kan mäta skillnader i konjunkturuppfattning hos Sveriges småföretag i samtliga län.

Småföretagsbarometern produceras i samverkan mellan Företagarna, Sparbankernas Riksförbund och Swedbank. Vid genomförandet av intervjuerna har Novus medverkat. Det är vår förhoppning att Småföretagsbarometern på ett positivt sätt ska bidra till att öka kunskapen om och förståelsen för de små och växande företagens betydelse för den svenska ekonomin.

företagarna

Swedbank

Nettotal och konjunkturindikatorn

För att underlätta snabba svar ställs frågorna så att de kan besvaras utan hjälp av bokföring och statistik.

- a) Ja/nej
- b) Större, oförändrad eller mindre

Småföretagsbarometerns konjunkturindikator arbetar med **nettotal** där svaren räknas om till procentandelar. Skillnaden mellan procentandelen positiva svar och procentandelen negativa svar benämns nettotal. Ett värde mindre än 0 betyder kontraktion, medan ett värde över 0 betyder expansion. Nettotalet visar alltså hur snabbt tillväxten förändras, snarare än en absolut nivå

Sedan adderas nettotalen för *sysselsättning, orderingång och omsättning*. Summan av dessa nettotal bildar småföretagens **konjunkturindikator**.

Sammanfattning av konjunkturläget i Hallands län

- **Småföretagskonjunktoren** i Halland är positiv men har minskat kraftigt sedan 2016 års mätning. I fjolårets rapport var konjunkturindikatorn för länet 87, jämfört med rikets indikator på 80. I årets Småföretagsbarometer sjunker konjunkturindikatorn för Hallands län till ett nettotal på 58, jämfört med riksgenomsnittet på 74. Förväntningarna inför kommande år pekar dock på en viss återhämtning.
- **Sysselsättningstillväxten** har minskat något i Halland under de senaste 12 månaderna. Detta efter en starkt positiv utveckling sedan våren 2013. I linje med minskningen av sysselsättningstillväxten i riket blir nettotalet för länet i årets mätning sex, jämfört med riksgenomsnittet på tio. Under de senaste 12 månaderna har 16 procent ökat sin personalstyrka medan tio procent har minskat antalet anställda på företaget.
- **Orderingången** för länets småföretag utvecklades ifjol positivt. Tillväxttakten för orderingången i Hallands län var då dessutom något högre (netttotal 42) än riksgenomsnittet (netttotal 33). Denna positiva utveckling har avtagit i årets mätning. Av Hallands företag har 41 procent sett en ökning i orderingången samtidigt som 14 procent sett en minskning de senaste 12 månaderna, vilket resulterar i ett nettotal på 27.
- **Omsättningstillväxten** i Hallands län har minskat sedan 2016, efter en stadig ökning varje år sedan 2014. Nettotalet för Hallands företag är 24, vilket är lägre än riksgenomsnittet (netttotal 32). Av företagen i Hallands län har 44 procent sett en ökad omsättning och 20 procent en minskad omsättning under de senaste 12 månaderna.
- Sedan 2013 har **tillväxten i lönsamheten** i företagen i Hallands län återhämtat sig riktigt kraftigt, denna utveckling fortsatte i fjolårets mätning där Hallands nettotal låg på 27, jämfört med riksgenomsnittet på 25. I år har lönsamhetstillväxten dock avtagit och nettotalet uppgår till 15. Totalt sett är det 34 procent av företagen i länet som uppgår en ökad lönsamhet.
- Företagen i Hallands län upplever mycket goda möjligheter att expandera och växa. Hela 73 procent av företagen i länet säger att de har **goda utsikter att expandera** på sikt.
- Det främsta **tillväxthindret** hos småföretagen i Hallands län är svårigheterna att hitta lämplig arbetskraft. Hela 24 procent av företagen anger detta som störst hinder. Även tidigare mätningar bekräftar att företagens svårigheter att hitta lämplig arbetskraft utgör ett betydande hinder för tillväxt. Även höga arbetskraftskostnader och tuff konkurrens upplevs som ett stort problem.
- Den största **konjunkturrisken** enligt företagen i Halland är utvecklingen av den inhemska konjunktoren. Den följs av den internationella konjunktoren vilket mer

än var tionde företagare i länet, 14 procent, ser som en risk. Höga energi- och råvarupriser ses också som ett större problem för småföretagen i Halland än i resten av riket.

- **Den största politiska risken** är potentiellt höjda arbetskraftskostnader och arbetsgivaravgifter vilket anges av 33 procent av Hallands alla företag. Var femte företag ser även ökade skattekostnader som en risk och hela 18 procent ser oförutsedda krav för tillstånd och tillsyn som främsta politiska risk.

Det ekonomiska läget och näringslivet i Hallands län

Den svenska tillväxten mätt som bruttonationalprodukten, BNP, växte med 3,2 procent under 2016. Konjunkturläget i Sverige har fortsatt att förbättras och ekonomin har haft en bra utveckling med stigande sysselsättning och stark BNP-tillväxt som följd. BNP-tillväxten föll dock tillbaka något under 2016 jämfört med 2015 då BNP-tillväxten var 4,1 procent. Detta var också i linje med 2016 års Småföretagsbarometer som visade på en fortsatt god tillväxt, men med förväntningar om något lägre tillväxt under 2016.

Den goda konjunkturutvecklingen drivs i stor utsträckning av export och investeringar, medan offentlig konsumtion växer i lägre takt. De svenska hushållen och den inhemska konsumtionen driver också en stor del av tillväxten. Arbetslösheten har minskat, men samtidigt består tudelningen på arbetsmarknaden, inte minst mellan inrikes och utrikes födda.¹ Det tycks som att den svenska arbetsmarknadsmodellen är problematisk när det handlar om att skapa nya vägar in på arbetsmarknaden.² Fortsatt kompetensbrist och svårigheter för växande företag att rekrytera och anställa är därför även fortsättningsvis ett tillväxthinder för småföretagen.

Det är de små och medelstora företagen som utgör ryggraden, tillväxten och stabiliteten i ekonomin. Under de senaste decennierna har de små företagen haft den viktigaste rollen i jobbskapandet, hela 4 av 5 jobb skapas i företag med färre än 50 anställda.

Omvärldskonjunkturen har fortsatt att stärkas samtidigt som det råder ökad optimism i världsekonomin. En starkare omvärldskonjunktur med stigande investeringar gynnar också de svenska småföretagen genom att svensk export ökar. Efterfrågan i Europa förväntas fortsätta att förbättras men i vilken utsträckning beror bland annat på utvecklingen i omvärlden liksom på konsekvenserna av Storbritanniens framtida EU-utträde, Brexit.

I Sverige är förtroendet för den offentliga ekonomin starkt, liksom företagens förväntningar på utvecklingen framöver. Samtidigt finns det flera osäkerhetsfaktorer både i omvärlden och på hemmaplan. Sveriges småföretagare behöver tydlighet och förutsägbarhet. Snabba politiska svängningar med förändrade regelverk och skatter som resultat är inget som gynnar företagande på sikt, tvärt om så minskar viljan att göra investeringar och att anställa eller på annat sätt växa med företaget.

Näringslivet i Hallands län

Det halländska näringslivet kännetecknas av det stora antalet små- och medelstora företag. Genom sitt geografiska läge är Halland ett attraktivt etableringsområde för företag. Den geografiska placeringen utmed västkusten mellan Göteborg och Öresundsregionen är gynnsam för exporterande företag. Nyföretagandet i länet är starkt och nystartsfrekvensen i Halland är relativt sett hög. Näringslivsstrukturen gör emellertid också att konjunkturen i Halland blir relativt påverkad av internationella faktorer som valutapriser och utvecklingen av exportefterfrågan.

¹ SCB, AKU juli 2016

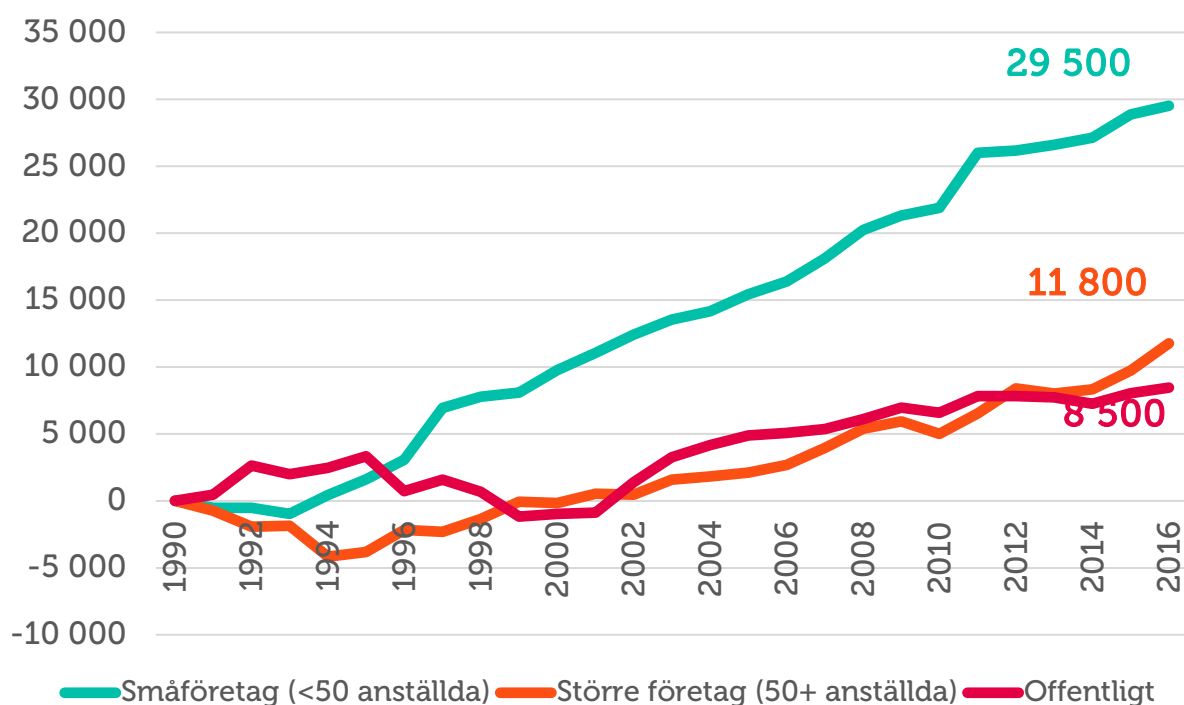
² Sverige har lägst andel låglönejobb i EU och den största skillnaden i sysselsättning mellan inrikes och utrikes födda enligt OECD. Se bl.a. OECD 2010.

Under det senaste året har utvecklingen varit mycket positiv men det goda konjunkturläget ser ut att mattas av. Till viss del är detta en följd av politisk och ekonomisk oro i vår omvärld, men också på demografi- och näringslivsstrukturen i länet.

Den lokala näringslivspolitikerna måste fortsatt verka för att få fler nya företag att etablera sig i regionen. Det förutsätter ett brett samarbete med näringsliv, regionsföreträdare och andra organisationer. Dialogen med och inom näringslivet är avgörande för att stärka näringslivets framtida förutsättningar.

Figur 1 visar tydligt att det är de mindre, växande företagen som står för sysselsättningstillväxten i Hallands län. Även om antalet sysselsatta också har vuxit marginellt i den offentliga sektorn.

Figur 1 Tillväxt av jobb i Halland län sedan 1990 (källa: SCB)³

³ Arbetsställen utan anställda räknas som 1 jobb. Sektorn jordbruk, skogsbruk & fiske, samt juridiska former så som bostadsrättsföreningar, kommuner och dödsbon exkluderas

Småföretagsbarometern – Hallands län

Konjunkturindikatorn

Konjunkturen beskriver den makroekonomiska utvecklingen, alltså det allmänna ekonomiska läget i en ekonomi. Framförallt omfattar begreppet arbetslöshet, inflation och tillväxt. När man talar om konjunktur brukar man tala om hög- eller lågkonjunktur beroende på konjunkturcykeln. En konjunkturcykel är vanligtvis mellan tre till åtta år.

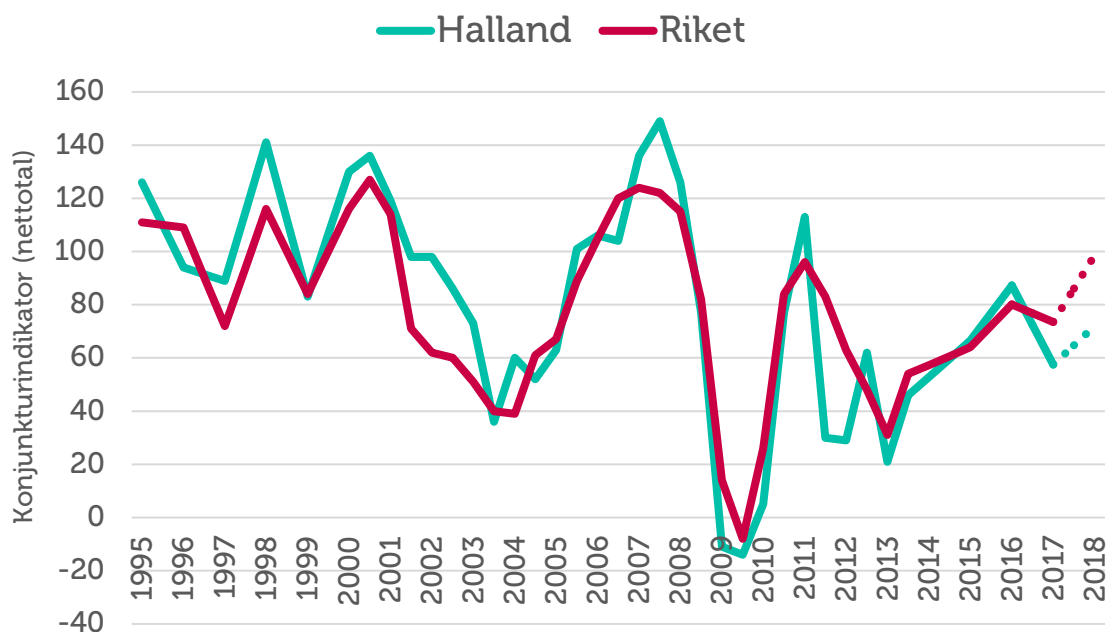
Högkonjunktur är när näringslivet har fullt upp med att producera och leverera varor eller tjänster. Det betyder att arbetslösheten är låg och att investeringarna ökar.

Lågkonjunktur är när efterfrågan på varor och tjänster är mindre än det som produceras. När företagen upplever minskad efterfråga på varor eller tjänster, kan de tvingas dra ner på personal och avstå nyinvesteringar. Det betyder att arbetslösheten ökar och investeringar minskar.

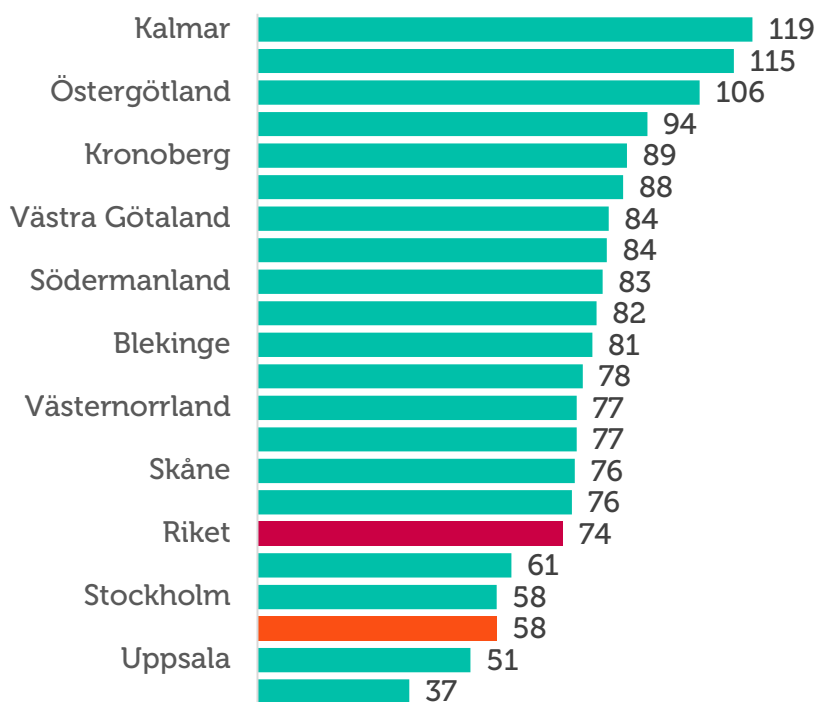
Utvecklingen inom sysselsättning, orderingång och omsättning i Halland läns småföretag kommer att redovisas för att få en bild över konjunkturläget i länet. Genom att addera nettotalen för dessa tre faktorer får vi konjunkturindikatorn för småföretagen i länet. I 2017 års mätning är konjunkturindikatorn för länet 58, jämfört med rikets indikator på 74. Det är en klar försämring i förhållande till 2016 då nettotalet var 87.

Det är tydligt att botten är passerad och återhämtningen tros fortsätta under det kommande året, trots en kraftig försämring i årets konjunkturindikator. En viss osäkerhet råder dock, varför utvecklingen förväntas ha något lägre tillväxttakt än genomsnittet för rikets företagare. Konjunkturindikatorn spås alltså stiga även framöver, även om denna positiva utveckling kan vändas av en försvagad konjunktur i Sverige eller i vår omvärld.

Figur 2 Sammanlagd konjunkturindikator; sysselsättning, ordergång och omsättning (netttotal) i Hallands län och riket 1995-2017

Figur 3 Länsfördelning runt riksgenomsnittet av sammanlagd konjunkturindikator (netttotal) 2017

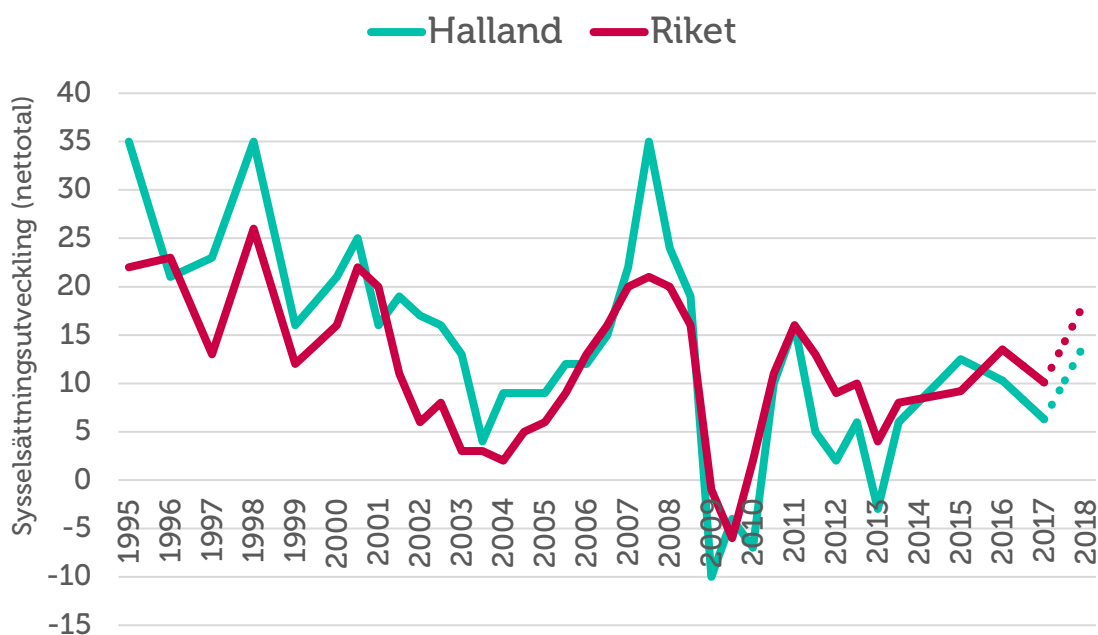
Sysselsättning

Sysselsättning mäter hur många som har jobb. Att vara i arbete kan vara som anställd, egen företagare eller att på annat sätt arbeta heltid eller deltid. Ett netttotal över noll betyder att andelen företag som ökat sysselsättningen är större än andelen företag som minskat sysselsättningen. Det innebär alltså att sysselsättningen totalt sett ökar i landets småföretag.

Sysselsättningstillväxten har minskat något i Halland under de senaste 12 månaderna. Detta efter en starkt positiv utveckling sedan våren 2013. I linje med minskningen av sysselsättningstillväxten i riket blir nettotalet för länet i årets mätning 6, jämfört med riksgenomsnittet på 10. Under de senaste tolv månaderna har 16 procent ökat sin personalstyrka medan tio procent har minskat antalet anställda på företaget.

Prognosen för 2018 hos företagen är att 18 procent förväntar sig öka antalet anställda samtidigt som fyra procent förväntar sig färre antal anställda, vilket således ger en mer positiv syn på sysselsättningstillväxten framöver med ett netttotal på 14.

Figur 4 Sysselsättningsutvecklingen (netttotal) i Hallands län och riket 1995-2017

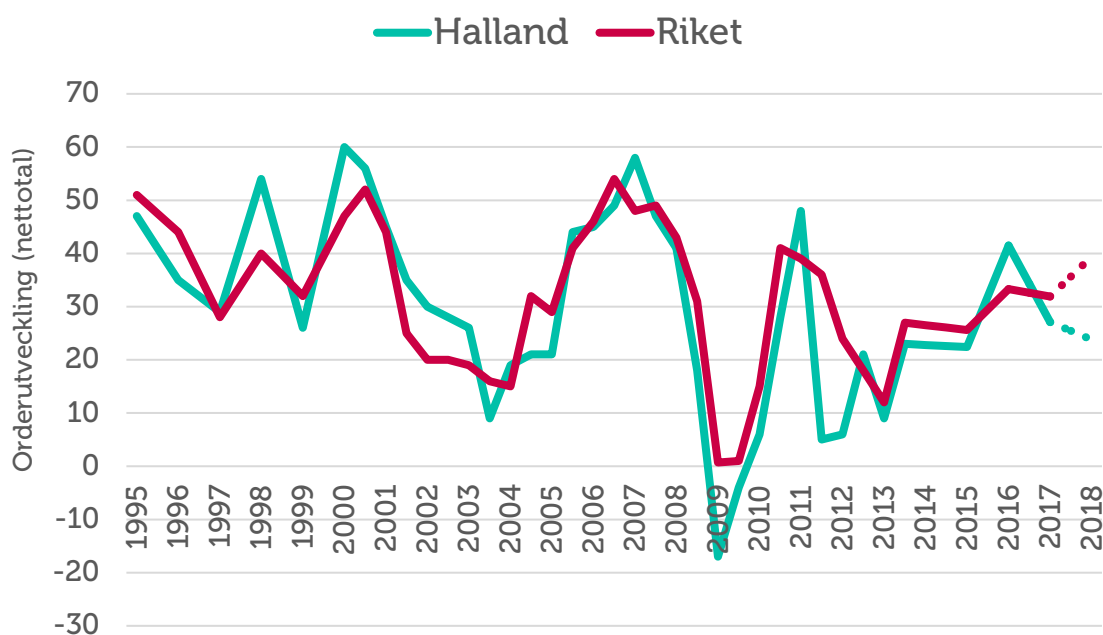

Orderingång

Med **orderingång** menas vanligtvis de beställningar som erhållits under en viss period. Eftersom själva antalet beställningar inte är särskilt informativt mäts orderingång som hur det totala värdet avseende orderingången, eller antal uppdrag, förändrats under tidsperioden.

Orderingången för Hallands småföretag såg ifjol en mycket positiv utveckling. Tillväxttakten för orderingången i länet var då dessutom något högre, netttotal 42, än riksgenomsnittet på nettotalet 33. Denna positiva utveckling har avtagit i årets mätning. Av Hallands företag har 41 procent sett en ökning i orderingången samtidigt som 14 procent sett en minskning de senaste tolv månaderna, vilket resulterar i ett netttotal på 27. Från att i fjol haft något högre tillväxttakt i orderutvecklingen ligger nu Halland något under riksgenomsnittet på 32. Förväntningarna inför det kommande året är fortsatt mindre positiva med 38 procent av företagen som förväntar sig en ökning i orderingången samtidigt som andelen företag som förväntar sig en minskning ligger kvar på 14 procent.

Figur 5 Orderutveckling (netttotal) i Hallands län och riket 1995-2017

Tackat nej till order

Även om utvecklingen har avtagit under året är orderingången fortsatt positiv och konjunkturläget såväl i Hallands län som Sverige i stort är gott. När tiden inte räcker till, om personal saknas, eller då finansiering saknas till nödvändiga investeringar kan många företag behöva tacka nej till order.

Hela 43 procent av företagen i länet har tvingats tacka nej till order, vilket är en ökning med åtta procentenheter sedan fjolårets mätning. Av de som tackat nej till order uppger 47 procent att den främsta anledningen till detta är för att de redan har mer att göra än vad de hinner med. Kombinationen mellan att det är fler företag i Halland än i fjol som tvingats tacka nej till order med att nästan hälften av dessa uppger att de redan har mer att göra än vad de hinner med pekar på att det råder kapacitetsbrist i länet. Även osäkerhet kring kunderna och arbetskraftsbrist anges av många, 17 respektive 12 procent, som en anledning.

Att enklare kunna få finansiering för att nyanställa och utveckla, kompetensförsörjning samt politiska reformer i form av exempelvis sänkta arbetsgivaravgifter är några exempel som kan

ge Halland rätt förutsättningar för att vända den negativa trenden i orderutvecklingen och andelen företag som tvingas tacka nej till order.

Figur 6 Tackat nej till order

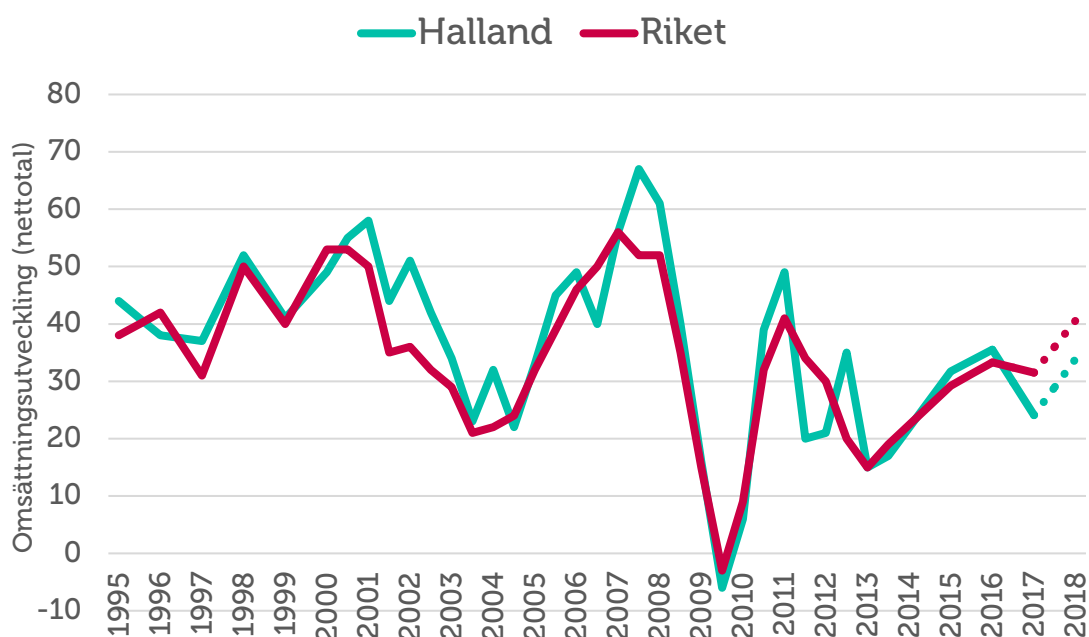
Omsättning

Ett företags **omsättning** är likvärdigt med dess sammanlagda intäkter från sålda varor och utförda tjänster under en viss period. Förändringar i omsättningen jämfört med föregående period används ofta för att indikera företagets tillväxt.

Omsättningstillväxten i Hallands län har minskat sedan 2016, sedan en stadig ökning för varje år sedan 2014. Nettotalet för Hallands företag är 24, vilket är under landet i genomsnitt med ett nettotal på 32. Av företagen i Hallands län har 44 procent sett en ökad omsättning och 20 procent en minskad under de senaste tolv månaderna. Förväntningarna inför kommande år är emellertid mer optimistiska. Totalt sett tror företagen i Halland på en ökad omsättningstillväxt, där det framför allt är andelen företag som ser en minskad omsättning som faller. Endast 13 procent tror på en minskad omsättning i företaget.

Orderutvecklingen har det senaste året sjunkit i Halland och vi kan se en ökning av företag som tvingats tacka nej till order, samtidigt som sysselsättningstillväxten mattats av i länet. Förväntningarna är mycket positiva och det ska inte glömmas att tillväxten fortfarande är positiv i Halland samt att konjunkturen är god, men dessa faktorer kan avspeglas i att förväntningarna är lägre i länet än för landet i helhet inför det kommande året vad gäller exempelvis omsättningstillväxten.

Figur 7 Omsättningsutveckling (nettotal) i Hallands län och riket 1995-2017

Marie Axtelius *Regionchef Företagarna Halland*

Konjunkturen är inte lika stark som den var i fjol, men företagen är optimistiska. De halländska företagen ser dock ljust på expansionsmöjligheterna under det kommande året.

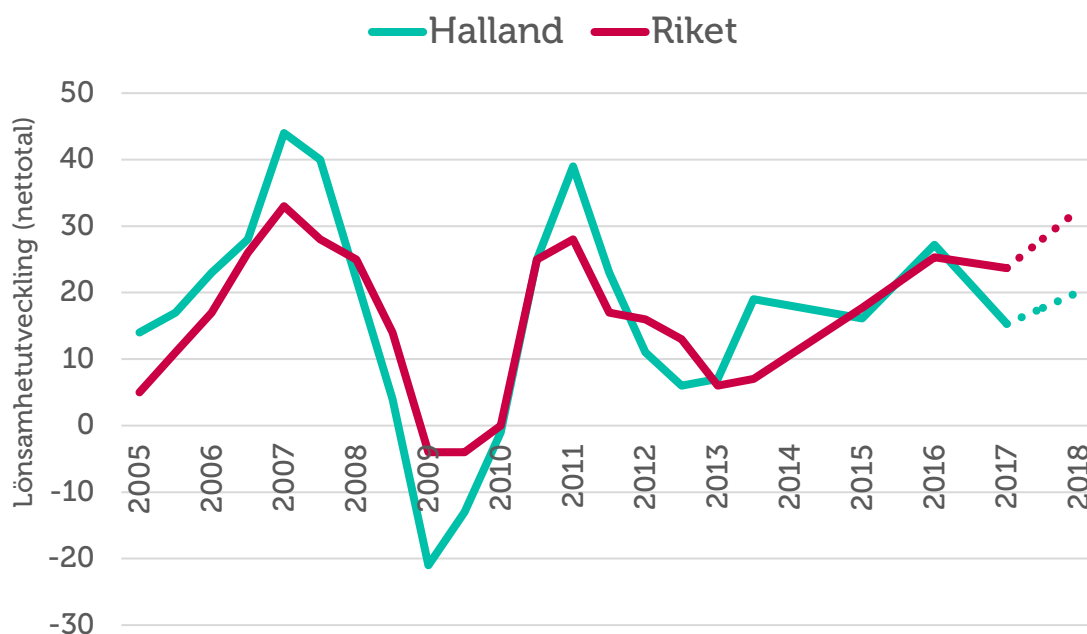
Det råder fortfarande osäkerhet runt tillgången på, samt villkoren och kostnaden för rätt arbetskraft. Upplevelsen att den generella konkurrenssituationen har minskat som tillväxthinder för företagen är betryggande att se, samtidigt som det är bekymrande att andra tillväxthinder har ökat. Rapporten visar snarlika utmaningar för företagen i Halland som i fjol, vilket ger anledning till att fortsätta fokusera på dessa frågor i den lokala näringslivspolitikerna. Med rätt förutsättningar kan vi säkerställa den återhämtning som företagen tror på.

Lönsamhetsutvecklingen

Företagens möjligheter till att växa genom investeringar och nyanställningar är delvis hänförlig till lönsamhetsutvecklingen. Från 2013 har tillväxten i lönsamheten i industriföretagen i Hallands län återhämtat sig riktigt kraftigt, denna utveckling fortsatte i fjolårets mätning där Hallands netttotal låg på 27, jämfört med riksgenomsnittet på 25. I år har lönsamhetstillväxten dock avtagit och nettotalet är i år 15. Totalt sett är det 34 procent av företagen i länet som uppger en ökad lönsamhet. Prognosen för det kommande året pekar emellertid på en viss återhämtning i lönsamhetstillväxten.

Rörelserna i lönsamheten avspeglar framför allt hur småföretagen påverkas av den internationella konjunkturen men också svängningar i den inhemska ekonomin.

Figur 8 Lönsamhetsutveckling (netttotal) i Hallands län och riket 2005-2017

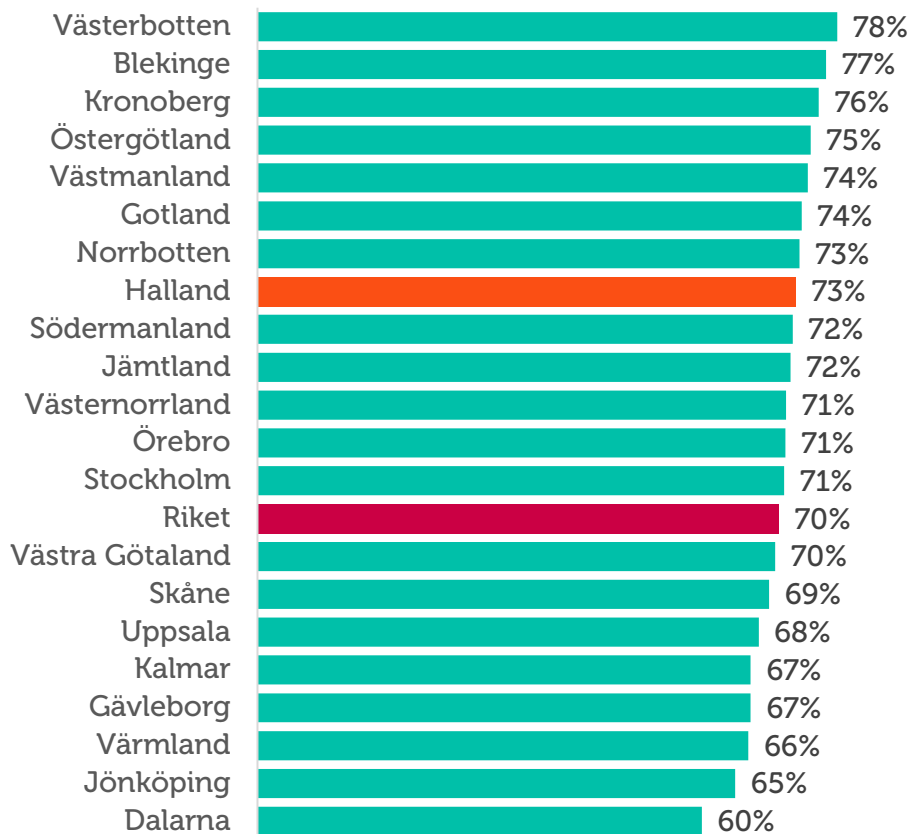
Företagens prisförväntningar

Företagen i Hallands län ser något positivare på prisutvecklingen än genomsnittet för riket. I länet räknar 43 procent av företagen med att kunna höja priserna kommande året. Det är en något högre andel än i riket, som har ett genomsnitt på 40 procent. Då fyra procent tror på minskade försäljningspriser blir nettotalet för länet 39, jämfört med riksgenomsnittet på 35.

Expansionsutsikter och hinder för expansion

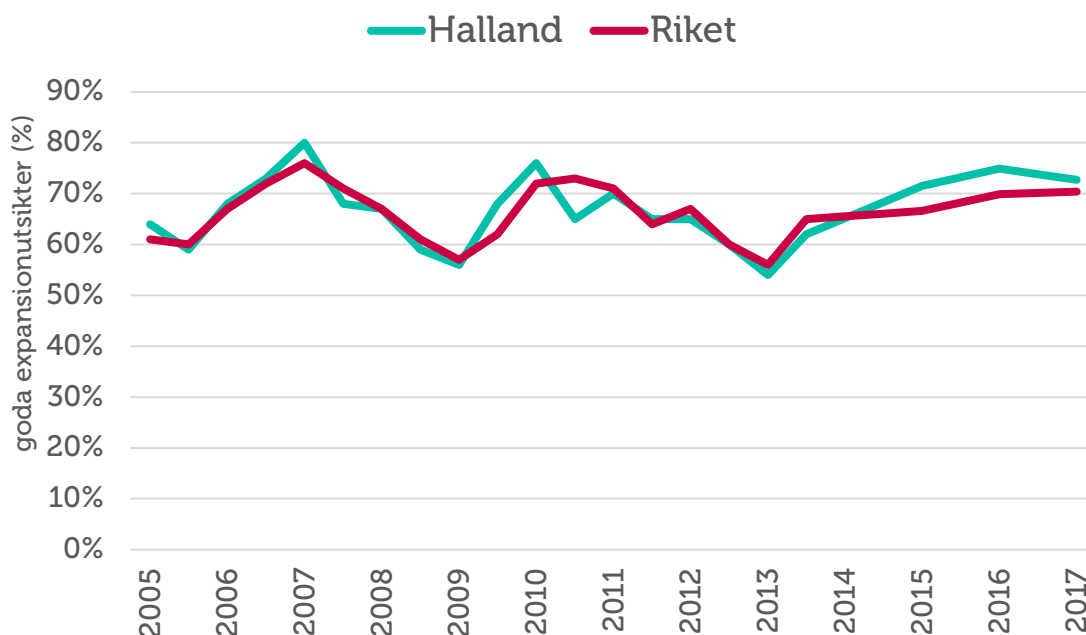
Företagen i Hallands län upplever mycket goda möjligheter att expandera och växa. Hela 73 procent av företagen i länet säger att de har goda utsikter att expandera på sikt. I riket är det 70 procent som ser goda expansionsmöjligheter.

Figur 9 Företagens expansionsutsikter (andel som ser goda expansionsmöjligheter) per län och i riket 2017

Figur 10

Figur 11 Expansionsutsikter (andel som ser goda expansionsmöjligheter) i Hallands län, industri- och tjänstesektorn 2005-2017

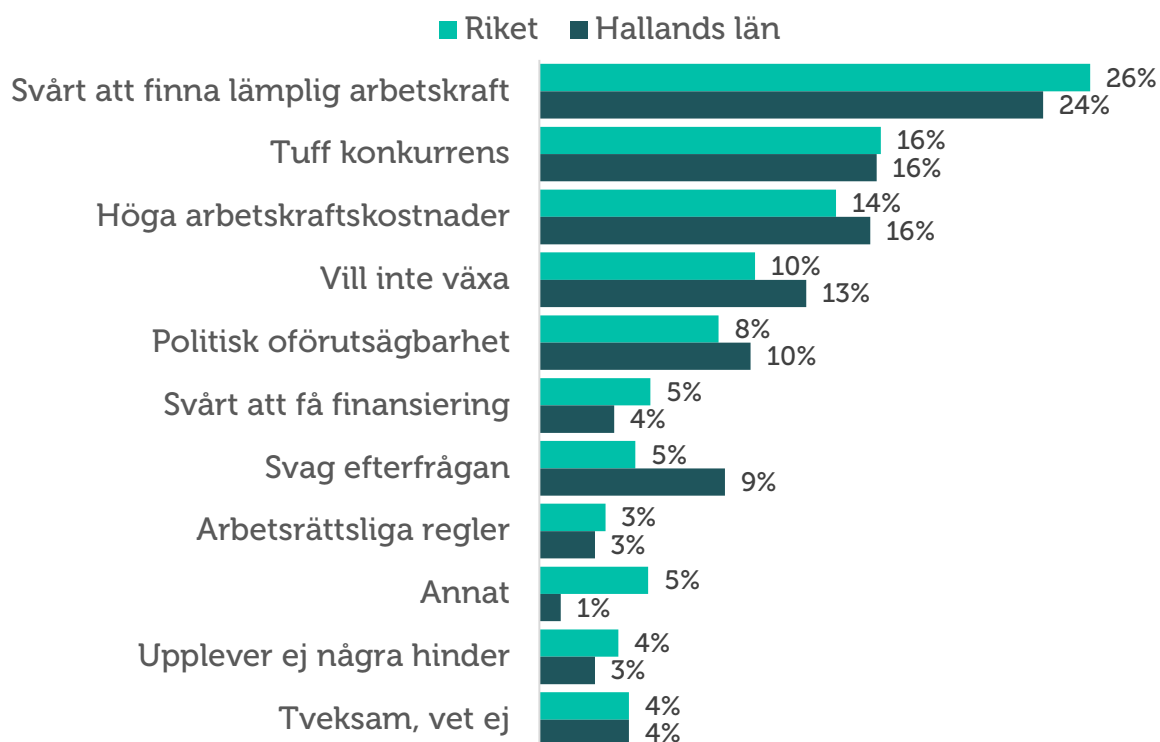

I årets mätning är svårigheterna att hitta lämplig arbetskraft det största hindret för tillväxt enligt Hallands företag. Hela 24 procent av företagen anger detta som största hindret. Även tidigare mätningar bekräftar att företagens svårigheter att hitta lämplig arbetskraft utgör ett betydande hinder för tillväxt.

Även höga arbetskraftskostnader upplevs som ett stort problem. Andelen företag som ser detta som främsta tillväxthinder är 16 procent. Att tuff konkurrens generellt upplevs som ett hinder för tillväxt är troligen ett resultat av det rådande konjunkturläget. Som tillväxthinder har dock den generella konkurrenssituationen halkat ned allt eftersom kompetensbrist och arbetskraftskostnader kommit att upplevas som mer betydande hinder för expansion. Det är betydligt fler företag i Hallands län, än i riket, som upplever att svag efterfrågan hindrar deras expansion.

Att starta och utveckla företag, ta ansvar för personal och investeringar kräver engagemang, hårt arbete och risktagande. Därför behövs konkreta åtgärder som gör det möjligt för fler att välja eget företagande framför anställning, att utveckla sitt företag och att anställa. Skatter och kostnader för arbetskraft, inklusive socialavgifter tillhör de stora kostnadsposterna för många företag och påverkar direkt lönsamheten och risken med att driva företag. Skattehöjningar och regelkrångel kommer att minska incitamenten till företagande och sysselsättning, vilket riskerar att leda till lägre tillväxt som följd.

Figur 12 Tillväxthinder enligt företagen i Hallands län och i riket 2017 (procent)

Konjunkturrisker

Den svaga inhemska konjunkturen är den största konjunkturrisken enligt 38 procent av företagen i länet. Den följs av den internationella konjunkturen, vilket ses som en stor risk av mer än var tionde företagare i länet. Höga energi- och råvarupriser ses som ett större problem för småföretagen i Halland än i resten av riket. Ökade kostnader för drivmedel till följd av skattehöjningar kan vara en faktor som påverkar företagen i Halland i högre grad än för genomsnittet i landet.

Den inhemska politiska miljön har sedan valet 2014 kännetecknats av turbulens. Det minskar förutsägbarheten i näringspolitiken vilket givetvis påverkar företagen, vilket kan förklara varför företag upplever utvecklingen på den svenska marknaden som en konjunkturrisk. Exempel på osäkerheter som kan påverka konjunkturåterhämtningen är kraftiga pris- och kostnadsökningar samt bristen på lämplig arbetskraft.

För att fördjupa förståelsen kring företagens syn på konjunkturläget och risker som påverkar företaget, ställdes kompletterande frågor om politiska risker.

Återhämtningen förväntas fortsätta under det kommande året, trots en kraftig försämring i årets konjunkturindikator. En viss osäkerhet råder dock, varför utvecklingen förväntas ha något lägre tillväxttakt än genomsnittet för rikets företagare. Konjunkturindikatorn spås alltså stiga även framöver, även om denna positiva utveckling kan vändas av en försvagad konjunktur i Sverige eller i vår omvärld.

Exempel på risker som kan påverka konjunkturåterhämtningen är politisk och ekonomisk turbulens i vår omvärld, samt kraftiga pris- och kostnadsökningar. Även arbetskraftens sammansättning och funktion är en viktig faktor som påverkar konjunkturåterhämtningen. En mindre effektiv etablering av nyanlända riskerar att försvåra inträdet på arbetsmarknaden, vilket på längre sikt kan leda till kostnadsökningar och fortsatt kompetensbrist i företagen.

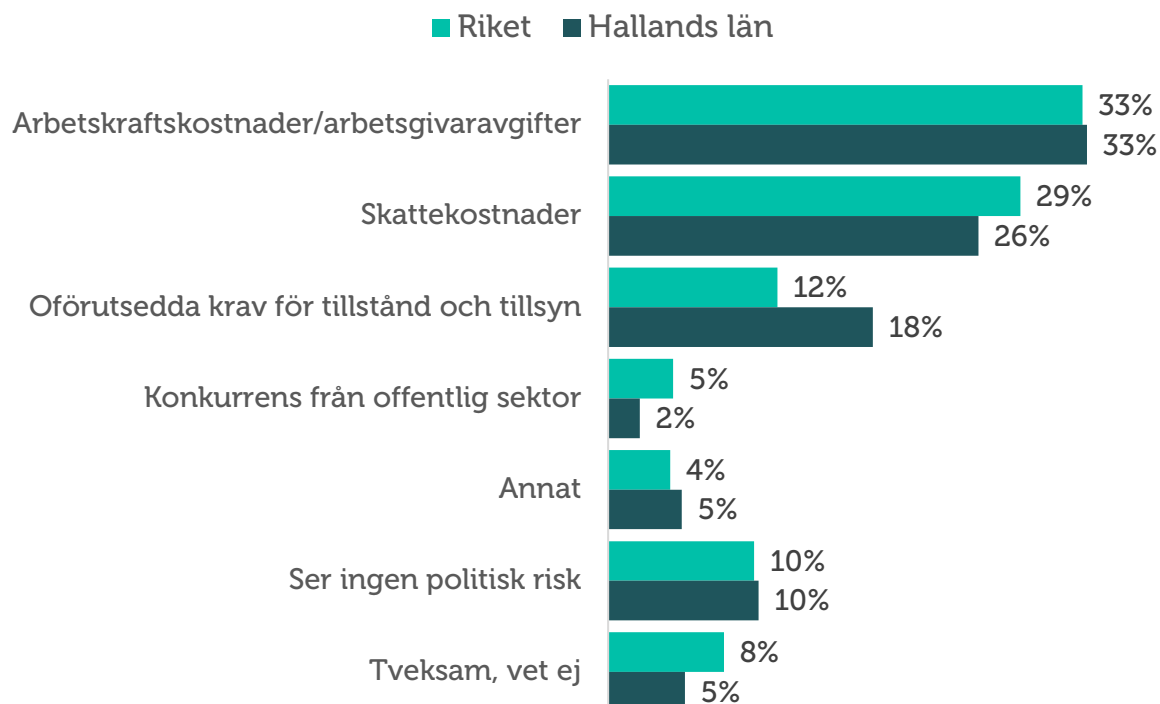
Politiska risker

Potentiellt höjda arbetskraftskostnader och arbetsgivaravgifter upplevs som den största politiska risken av företagen i Hallands län. Även ökade skattekostnader upplevs som en betydande politisk risk. En större andel av företagen i Hallands län, än i riket, upplever också oförutsedda krav för tillstånd och tillsyn som politisk risk. Inte minst slår denna typ av osäkerhet mot sektorer som i högre grad berörs av den politiska debatten, till exempel företag i LOV-systemen eller utförare av ROT- och RUT-tjänster.

Dessa resultat är i linje med de för 2016 års undersökning, med undantag för att konkurrensen från offentlig sektor nu verkar ha minskat jämfört med fjolåret. Ett fortsatt fokus på dessa frågor i den lokala näringslivspolitikerna kan därför vara motiverat.

Regeringens svaga parlamentariska ställning och dess beroendeställning till andra partier innebär en politisk oförutsägbarhet. Frågor som rör skatter, tillståndsfrågor och trygghetssystemet tenderar att hamna i långbänk med risk att nyinvesteringar och nyanställningar skjuts på framtiden.

Figur 13 Vilken anser du är den största politiska risken för ert företag?

Slutsatser och utmaningar för företagsklimatet

Den svenska konjunkturen har utvecklats mycket väl under det senaste året och de små och medelstora företagen är tillväxtmotorn, så även i Hallands län. Småföretagskonjunkturen i Halland är positiv men har minskat kraftigt sedan 2016 års mätning. I fjolårets rapport var konjunkturindikatorn för länet 87, jämfört med rikets indikator på 80. I årets Småföretagsbarometer sjunker konjunkturindikatorn för Hallands län till ett nettotal på 58, jämfört med riksgenomsnittet på 74. Förväntningarna inför kommande år pekar på en viss återhämtning. Företagen i Hallands län upplever alltså goda möjligheter att växa framöver trots en avmattad konjunkturutveckling.

I länet upplever 73 procent av företagen goda expansionsutsikter. Samtidigt står företagen inför en rad hinder som motverkar en framtida expansion. Det är framförallt svårt att finna lämplig arbetskraft på arbetsmarknaden och höga arbetskraftskostnader gör att många företag tvekar på att anställa. Även tuff konkurrens har stor påverkan på ett företags expansionsplaner.

Företagen är något optimistiska inför det kommande året men det finns en viss osäkerhet om denna optimistiska bild kommer att förverkligas. Det finns det vissa orosmoment om utvecklingen framöver. Exempel på osäkerheter som kan påverka konjunkturåterhämtningen är kraftiga pris- och kostnadsökningar samt brist på lämplig arbetskraft.

Utvecklingen det senaste året visar att det är de små och medelstora företag som utgör motorn i jobbskapande. Det är dessa företag och företagsamma människor som tar risker, som anställer, som skapar varaktiga jobb och som via skattsedeln bidrar till vår gemensamma välfärd.

De viktigaste förutsättningarna för ett starkt företagsklimat är goda villkor för företag att starta, expandera och anställa. Det handlar om att företagare ska kunna verka på en rättvis och konkurrensneutral marknad. Villkoren för företagande ska vara lika, oberoende av företagsform och bransch. Utan hänsyn till om företaget har kollektivavtal eller inte och oavsett var företaget verkar geografiskt i Sverige.

Viktiga åtgärdsområden för att stärka det svenska företagsklimatets utveckling är därför:

- **Säkra småföretagens tillgång till kompetens.** Svårigheten med att hitta lämplig arbetskraft är ett av de största tillväxthindren för små företag. Det är viktigt att underlätta matchning mellan företagets kompetensbehov och jobbsökande samt att utbildningar svarar mot företagets behov. Utbildningssystemets utformning behöver bli mer dynamiskt och lyhört för arbetsmarknadens efterfrågan.
- **Sänk arbetsgivaravgifterna och kostnaden för att anställa.** Eftersom Sverige står inför en rad utmaningar vad gäller arbetslöshet och integration är det viktigt att verkligen fundera på alla möjliga sätt att sänka trösklarna till arbetsmarknaden och skapa vägar in i arbetslivet och det svenska samhället.
- **Förenkla och sänk skatterna på företagande.** Det behövs en översyn av skattesystemet som ger internationell konkurrenskraft och incitament till företagande,

arbete och utbildning. Det ska vara mer lönsamt att ta de risker och det ansvar som det innebär att driva företag. Ökade kostnader för företagare genom högre skatter gör det svårare att investera och anställa. På liknande sätt leder höjningar av inkomst- och marginalskatterna till minskad sysselsättning och lägre risktagande. På längre sikt utarmas den svenska konkurrenskraften.